

KÖZIGAZGATÁSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM

Iktatószám: IF/22-1/2025-KTM

**A KÖZIGAZGATÁSI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM
2026. ÉVI
IPARBIZTONSÁGI HATÓSÁGI
ELLENŐRZÉSI TERVE**

Jóváhagyom:

Dr. Navracsics Tibor
közigazgatási és területfejlesztési miniszter

1. Bevezető

A katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény (a továbbiakban: Kat.) IV. fejezet hatálya alá kerülő és a meglévő veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek, valamint küszöbérték alatti üzemek (a továbbiakban: veszélyes üzemek) esetében *a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek elleni védekezésről szóló 219/2011. (X. 20.) Korm. rendelet* (a továbbiakban: R.) rendelkezései alapján kell az azonosítási, hatósági felügyeleti tevékenységet ellátni.

Az R. 16/A. §-ban foglaltaknak megfelelően a közigazgatás-szervezésért felelős miniszter a veszélyes üzemek hatósági ellenőrzéseire vonatkozóan éves ellenőrzési tervet készít. Az ellenőrzési terv tartalmazza a területi hatályát a releváns biztonsági kérdések általános értékelését, a hatósági ellenőrzés alá vont veszélyes üzemek, valamint a dominóhatásban érintett és azon üzemek körét, amelyekben külső kockázatok vagy veszélyforrások fokozhatják a súlyos baleset kockázatát vagy következményeit, továbbá a hatósági ellenőrzések elveit és módszereit, beleértve a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és események kivizsgálása érdekében lefolytatott és a társhatóságokkal közösen végzett ellenőrzéseket.

2. A terv hatálya alá tartozó veszélyes üzemek és a hatósági ellenőrzés célja

Az ellenőrzési terv hatálya valamennyi kormányhivatal illetékességi területén található veszélyes üzemre kiterjed. Jelen ellenőrzési terv hatálya alá tartozó veszélyes üzemek adatai, beleértve a dominóhatásban érintett és azon üzemek adatait, amelyekben külső kockázatok vagy veszélyforrások fokozhatják a súlyos baleset kockázatát vagy következményeit, megtalálhatóak a kormányhivatal honlapján.

Az iparbiztonsági hatóság az R. 14. §-a és az R. 39. § (2) bekezdése alapján folytatja le az illetékességi területén található veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzését.

A hatósági ellenőrzés célja annak vizsgálata, hogy az üzemeltető – az iparbiztonsági engedélyezési eljárásban elfogadott biztonsági dokumentációban foglaltakkal összhangban - a veszélyes tevékenységével kapcsolatban a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése, következményeinek csökkentése érdekében megfelelő intézkedéseket tett, továbbá rendelkezik az intézkedések végrehajtásához szükséges védelmi erőkkel és eszközökkel, megfelelő anyagi-technikai feltételekkel, valamint hatékony szervezési-irányítási rendszerrel. Az ellenőrzés célja, hogy az iparbiztonsági hatóság meggyőződjön a biztonsági jelentésben, a biztonsági elemzésben vagy a súlyos káresemény elhárítási tervben foglalt információk és a valós üzemeltetési körülmények egyezésétől.

3. A veszélyes üzemekkel kapcsolatos hatósági ellenőrzések típusai, elvei, módszerei és a releváns biztonsági kérdések általános értékelése

A hatósági ellenőrzésről az *általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény* (a továbbiakban: Ákr.) előírásai alapján az üzemeltetőt (ügyfelet) – ha az az eredményességet nem veszélyezteteti – előzetesen értesíteni kell.

3.1. Veszélyes üzemek azonosítása

Ellenőrzés tárgya:

A veszélyes üzem besorolásának vizsgálata.

Ellenőrzés célja, szempontjai: az R. alapján az iparbiztonsági hatóság felderíti azon veszélyes anyagot gyártó, felhasználó, tároló, veszélyes tevékenységet végző telephelyeket, amelyek a Kat. IV. fejezetének hatálya alá tartozhatnak.

Az üzemazonosítási ellenőrzések, szemlék részletes szempontjait az 1. számú melléklet tartalmazza.

Jogszályhely:

R. 4. § (2), 7. §, 33. §, 38. § (2)

Ellenőrzött dokumentum:

Üzemazonosítási adatszolgáltatás, biztonsági adatlapok, veszélyes anyag nyilvántartás.

3.2. Időszakos hatósági ellenőrzésekEllenőrzés tárgya:

A veszélyes üzemek biztonságos működésének vizsgálata. Magában foglalja az üzemeltető által hozott intézkedések, jelentések, nyomon követési dokumentumok és az irányítási rendszer vagy a biztonsági irányítási rendszer ellenőrzését, illetve a súlyos balesetek megelőzésére és következményeik csökkentésére szolgáló erőforrások és intézkedések meglétének és megfelelőségének ellenőrzését.

Ellenőrzés célja, szempontjai:

Az ellenőrzés célja a veszélyes üzemek biztonságos és jogszerű működésének vizsgálata.

Az ellenőrzés során az alábbi szempontokra kiemelt figyelmet kell fordítani:

- a vizsgált időszakra vonatkozó belső védelmi terv vagy súlyos káresemény elhárítási terv oktatási dokumentumok, tematikák vizsgálata,
- a veszélyhelyzeti vezetési létesítmények, vezetési pontok biztonsági dokumentációban foglaltak szerinti kialakításának, felszereltségének és megfelelőségének vizsgálata,
- külső veszélyforrások és kockázatok, dominóhatás által érintett veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek és küszöbérték alatti üzemek felmérése.

Az időszakos hatósági ellenőrzések során vizsgálni szükséges a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzésében, elhárításában szerepet játszó tűzvédelmi előírások (pl.: tárolási és együtt tárolási szabályok, készenlétben tartott eszközök, beépített tűzvédelmi berendezések működőképessége, tűztávolságon belüli tárolás előírásai, stb.) betartását is.

Az időszakos hatósági ellenőrzések során vizsgálni szükséges továbbá a veszélyes létesítményt, üzemet érintő külső veszélyforrásokat és kockázatokat.

Az időszakos hatósági ellenőrzések részletes szempontjait a 2. számú melléklet tartalmazza.

Jogszályhely:

R. 14. §, és az R. 39. § (2) bekezdése

Ellenőrzött dokumentum:

Biztonsági jelentés, biztonsági elemzés, súlyos káresemény elhárítási terv, belső védelmi terv, az üzemeltető által hozott intézkedéseket, jelentéseket tartalmazó dokumentumok, nyomon követési dokumentumok és az irányítási rendszerhez vagy a biztonsági irányítási rendszerhez kapcsolódó dokumentumok.

Kiválasztás módja:

Jogszályi rendelkezés alapján időszakosan.

Ellenőrzések száma ütemezése:

Az iparbiztonsági hatóság a felső küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket legalább évente, az alsó küszöbértékű veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemeket legalább háromévente és a küszöbérték alatti üzemeket legalább ötévente egyszer, a biztonsági irányítási rendszerre vagy az irányítási rendszerre, azon belül az üzemeltető által hozott intézkedésekre, jelentésekre és egyéb nyomon követési dokumentumokra is kiterjedően ellenőrzi.

Az időszakos hatósági ellenőrzések időpontjának kiválasztásánál figyelembe kell venni a veszélyes üzem tevékenységének típusát, mivel az befolyásolhatja a telephelyen egyidejűleg jelen lévő veszélyes anyagok mennyiségét (pl. szezonális tárolás esete).

Az ellenőrzéseket a következőkben foglaltak szerint célszerű ütemezni:

Veszélyes tevékenység	ellenőrzési időszak
műtrágyák gyártása, tárolása, felhasználása	február, november
növényvédő szerek gyártása, tárolása, felhasználása	március-április
klórgázt felhasználó víztisztító technológia (pl. vízmű, fürdő, uszoda)	április
ammóniás hűtőrendszer alkalmazása	május-június
gázipari tevékenység, petrokémiai tevékenység, fűtő, tüzelőanyag tárolása	szeptember-október
robbanóanyag, lőszer, pirotechnikai termékek gyártása, tárolása	július, november

A fentiekben nem említett veszélyes tevékenységek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az év januárjától novemberéig szükséges végrehajtani.

3.3. Társhatóságokkal közösen végzett ellenőrzések

Ellenőrzés tárgya:

A veszélyes üzemek biztonságos működésének vizsgálata az iparbiztonsági hatóság koordinálásával, társhatóságok bevonásával.

Ellenőrzés célja, szempontjai:

Az ellenőrzés célja a veszélyes üzemek biztonságos és jogszerű működésének, a jogszabályi előírások betartásának ellenőrzése, a hatóságok közötti együttműködés összehangolása.

A Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozó üzemekre vonatkozóan az iparbiztonsági hatóság koordinálja az ágazati hatósági feladatokat ellátó szervezetek (a továbbiakban: társhatóságok) hatósági ellenőrzéseit, ennek keretében a társhatóságok részére hatósági ellenőrzés fogyanatosítására vonatkozó javaslatot tesz, több társhatóság bevonásával együttes ellenőrzéseket szervez.

A veszélyes üzemek ellenőrzésére az iparbiztonsági hatóság az ellenőrzés által érintett terület vizsgálatára, ellenőrzésére a telephely vonatkozásában hatáskörrel és illetékességgel rendelkező társhatóságok részvételét kéri.

Az összehangolt ellenőrzések esetén az egyes hatóságok hatásköreik szerint végzik az ellenőrzést, amelyről saját hatáskörükben jegyzőkönyvet vesznek fel.

Az ellenőrzés szempontjait az iparbiztonsági hatóság hatáskörébe tartozó aktuális szakkérdés vizsgálata határozza meg.

Jogszabályhely:

R. 44. §

Ellenőrzött dokumentum:

Az aktuális szakkérdés vizsgálata határozza meg.

Kiválasztás módja:

Az iparbiztonsági hatóság társhatóságokkal közösen az alábbi esetekben tarthat ellenőrzéseket:

- társhatóság javaslata alapján,
- lakossági és egyéb bejelentések kapcsán,
- gazdálkodó szervezetek üzemazonosítási eljárása során,
- veszélyes üzemek időszakos hatósági ellenőrzése során,
- veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény, súlyos baleset kivizsgálása érdekében.

3.4. Veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek és események kivizsgálásaEllenőrzés tárgya:

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény körülményeinek kivizsgálása.

Ellenőrzés célja, szempontjai:

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset, veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény körülményeinek kivizsgálásánál a 3. számú melléklet szerinti szempontokat kell figyelembe venni.

Jogszabályhely: R. 14. § (3)Ellenőrzött dokumentum:

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos eseménnyel, vagy a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesettel érintett veszélyes tevékenységgel és a veszélyes anyagokkal összefüggő dokumentumok.

Kiválasztás módja:

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény, vagy a veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos baleset körülményeinek kivizsgálása érdekében a tudomásszerzést követően haladéktalanul, de legfeljebb 3 napon belül.

4. Külső dominóhatások, külső kockázatok, veszélyforrások vizsgálata

A veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek biztonsági jelentésében, biztonsági elemzésében bemutatott dominóhatások, külső kockázatok, veszélyforrások ismeretében szükséges végrehajtani a veszélyes üzem időszakos hatósági ellenőrzését. Az ellenőrzés során minden esetben szükséges vizsgálni a veszélyes létesítményt, üzemet érintő külső veszélyforrásokat és kockázatokat.

Az ellenőrzéseken a lehetséges külső dominóhatásokat, veszélyforrásokat az alábbiak szerint kell felmérni:

- hőszugárzás (tócsatüzek, tartálytüzek, fáklyatüzek, szilárd anyagok égése, BLEVE – forrásban lévő folyadékok táguló gőzrobbanása, robbanások);
- túlnyomás (robbanások);
- repeszhatás (robbanások);
- más fizikai, kémiai hatás és annak mértéke, mely dominóhatást eredményezhet (pl. állandó felügyelet kiesését okozó mérgezés stb.).

Az üzemazonosítási szemle, ellenőrzés alapelvei

1. A hatósági eljárás kapcsán a helyszíni szemléről az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. Az üzemazonosítási szemle során különös figyelemmel kell lenni az alábbiakra:
 - a) a benyújtott üzemazonosítási adatlapokon feltüntetettek valóságtartalmának vizsgálata,
 - b) a várhatóan küszöbérték alatti üzem esetében a B/2 adatlap valóságtartalmának vizsgálata, tekintettel az alábbiakra:
 - i. cseppfolyós gáz jelenléte, beleértve a fűtés céljából telepített PB tartályok jelenlétét,
 - ii. az R. 1. melléklet 1. táblázat H1 (Akut toxicitás 1. kategória minden expozíciós útvonal), H2 (Akut toxicitás 2. kategória minden expozíciós útvonal, 3. kategória belélegzéses expozíció), H3 (célszervi toxicitás (STOT) egyszeri expozíció 1. kategória), valamint a P1.a és P1.b robbanóanyagok veszélyességi osztályba tartozó veszélyes anyagok jelenléte,
 - iii. nyomás alatti (legalább 300 kPa túlnyomás), veszélyes anyagot tartalmazó technológiai berendezések jelenléte,
 - iv. a szemle során fel kell mérni, hogy az üzem határától milyen messze található lakóövezet, üdülőövezet, közintézmény, tömegtartózkodásra szolgáló építmény, munkahely, más egyéb üzem, irodaház, veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, küszöbérték alatti üzem,
 - v. a jegyzőkönyvben rögzíteni kell az üzem saját munkavállalóinak és az üzem területén rendszeresen vagy állandóan tartózkodó munkavállalók számát,
 - c) a telephely teljes területének vizsgálata (a veszélyes anyagok jelenlétének felderítése),
 - d) technológiai egységekben és az azokat összekötő csővezetékben lévő anyagmennyiség felmérése,
 - e) az üzem területén a töltő-lefejtő állásokon, várakozó helyeken, iparvágányokon tartózkodó tartálykocsik, vagonok, uszályok egyidejű maximum kapacitásának felmérése,
 - f) külön figyelmet kell fordítani azon tárolóedények vizsgálatára, amelyeket több különböző veszélyes anyag (keverék) tárolására is használnak,
 - g) jogszabálysértések felismerése és jegyzőkönyvben való rögzítése (más hatóságok hatáskörébe tartozóakat is),
 - h) amennyiben az üzemeltető élt a 2 %-os szabály adta lehetőséggel, meg kell vizsgálni a szabály alkalmazási feltételeinek fennállását.

3. A helyszíni szemle jegyzőkönyv mellékleteként - lehet elektronikus formában is - csatolni szükséges:

- a veszélyes anyagok kimutatását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 3-4 szűrőpróbaszerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen, melyekre az összegzést a későbbiekben szintén el kell végezni, és lehetőség szerint az adott ipari ágazatra jellemző termelési maximum megjelenésének időszakában célszerű a vizsgálatot végrehajtani. (pl.: műtrágyáknál, növényvédő szereknél a téli-tavaszi időszak, pirotechnikai termékeknél augusztus 20., valamint december 31. előtti időszakok),
- amennyiben kiegészítő információt előzetesen nem kért a vizsgáló szerv, a szemle alkalmával a tárolási engedélyeket, veszélyes hulladékok égetéssel történő ártalmatlanításával foglalkozó létesítmények esetében azok engedélyeit (amennyiben nem egyértelműen eldönthető a telephely Kat. IV. fejezet hatálya alá tartozása),
- a telephelyen fellelhető veszélyes anyagok biztonsági adatlapjait, amennyiben az segíti az üzem azonosítását,
- veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából szállítási lapot („Sz” lapot) vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben azok H-mondattal nem rendelkeznek),
- a telephelyről méretarányos, tájolóással ellátott térképet (különösen, ha nem egyértelmű az üzem határa).

Az időszakos hatósági ellenőrzés szempontjai

I. Általános eljárási szabályok:

Az ellenőrzés megkezdésekor az üzemeltetőt tájékoztatni kell jogairól és kötelezettségeiről, az ellenőrzés során lehetőséget kell adni a nyilatkozattételre. Az ellenőrzés során az ellenőrzést lefolytató személy megtekintheti a helyszínt, a szemletárgyat, tanulmányozhatja az iratokat és más dokumentumokat, műszeres vizsgálatokat végezhet, beléphet az ellenőrzött személy vagy szerv minden olyan helyiségébe, amely a hatósági ellenőrzés eredményes ellátásához szükséges, megfigyelheti a munkafolyamatokat, az ügyféltől és képviselőitől felvilágosítást kérhet, egyéb bizonyítást folytathat le (például tanút hallgathat meg, szakértőt rendelhet ki).

Életveszély elhárítása, a közbiztonság védelme érdekében a hatóság jogosult azonnali intézkedéseket is megtenni.

II. Az időszakos hatósági ellenőrzés általános szempontjai

Veszélyes anyagokkal foglalkozó üzemek esetében az időszakos hatósági ellenőrzést az adott üzemre elkészített ellenőrző vizsgálati program alapján kell végrehajtani.

A bejárás során meg kell tekinteni a súlyos baleseti eseménysorokat kiváltó tevékenységeket és technológiákat, valamint a veszélyes anyagok tárolását, felhasználását szolgáló technológiai elemeket.

A veszélyes anyagok nyilvántartása teljességének, naprakészségének ellenőrzése (veszélyes anyagok leltára, különös tekintettel a technológiában lévő anyagokra) az R. 13. § (6) – (7) bekezdése alapján.

Technológiai rendszer és annak biztonságos működtetésével kapcsolatos műszaki rendszerek/berendezések, valamint a biztonságos működtetéshez kapcsolódó kezelési utasítások, munkautasítások ellenőrzése.

Veszélyes anyagokkal kapcsolatos események, súlyos balesetek vizsgálata, amennyiben a vizsgált időszakban ilyen történt.

Védőeszközök, védekezésbe bevonható műszaki biztonsági berendezések meglétének és időszakos karbantartásának ellenőrzése. A veszélyes technológiai berendezések karbantartási rendszere működtetésének ellenőrzése.

Munkavállalók felkészítésének ellenőrzéséhez a vizsgált időszakra vonatkozó oktatási dokumentumok (oktatási tematikák, oktatási terv, belső védelmi terv ellenőrzése) vizsgálata.

Veszélyes hulladékok keletkezésének körülményei, veszélyes hulladékok tárolása, elszállításának paraméterei.

Az esetleges fejlesztések (megtörtént, tervezett) áttekintése.

Az üzemeltetői intézkedések megfelelőségének vizsgálata.

Az ellenőrzési jegyzőkönyv mellékleteként (lehet elektronikus formában is) csatolni szükséges:

a) a veszélyes anyagok naprakész nyilvántartását a szemle napjára vonatkozóan, valamint 2-3 szűrőpróbaszerűen kiválasztott időpontra visszamenőlegesen.

b) veszélyes hulladékok esetében a hulladékok veszélyességének eldöntése céljából szállítási lapot („Sz” lapot) vagy a környezetvédelmi hatóságnak benyújtott adatszolgáltatást (a hulladékok HP mondatainak meghatározása céljából, amennyiben azok H-mondattal nem rendelkeznek).

III. A vizsgált időszakra vonatkozó oktatási dokumentumok ellenőrzése

Az iparbiztonsági hatóságnak kiemelt figyelmet kell fordítania az oktatási dokumentáció meglétére és minőségére, mivel ez igazolja az üzem dolgozóinak felkészültségét. Emellett a hatósági ellenőrzésnek a dokumentáció és a gyakorlati megvalósítás közötti összhangra is fókuszálnia kell, hogy biztosítsa a súlyos balesetek elleni védekezés valós, hatékony felkészültségét.

A veszélyes anyagokkal kapcsolatos súlyos balesetek megelőzése érdekében, a legfejlettebb technológiai rendszerek megléte esetén is elengedhetetlen a humán oldal felkészítése, ezért az ellenőrzésnek nem csupán a dokumentumok formai meglétét kell vizsgálnia, hanem a felkészültség valós, gyakorlati szintjét is. Az üzemeltető célja a kockázatok minimalizálása, amely cél a technológiai intézkedések mellett a humán oldal hatékony felkészítésével érhető el a leginkább.

A munkavállalókat évente, dokumentált módon fel kell készíteni a belső védelmi tervben vagy a súlyos káresemény elhárítási tervben foglaltak alkalmazására. Az ellenőrzés során a hatóság bekérheti az oktatási jegyzőkönyveket és a résztvevők nyilatkozatait a képzés megtörténtének igazolására.

Ellenőrizni kell, hogy a belső védelmi tervben vagy a súlyos káresemény elhárítási tervben foglaltakat megismertették-e a veszélyes üzem területén dolgozó valamennyi személlyel, beleértve a folyamatos megbízással tevékenységet végző alvállalkozókat is. Az ellenőrzésnek nem csupán a belső munkavállalókra kell koncentrálnia, hanem a külsős személyi állomány felkészültségére is.

Az ellenőrző hatóság a dokumentumok vizsgálata mellett, helyszíni ellenőrzés keretében is felméri az alvállalkozókra vonatkozó követelmények teljesülését. A hatóság megvizsgálhatja az alvállalkozói szerződéseket, az oktatási dokumentumokat, jelenléti íveket, jegyzőkönyveket.

Az ellenőrzött dokumentációnak és az ellenőrzés során tapasztaltaknak egyértelműen igazolnia kell, hogy az összes érintett belső munkavállaló és az üzemben folyamatos megbízással tevékenységet végző alvállalkozói személyi állomány is részt vett az oktatáson.

Javasolt megvizsgálni továbbá a képzést végző személyek kompetenciáit, végzettségét és a témához kapcsolódó szakmai tapasztalatát.

IV. Veszélyhelyzeti vezetési létesítmények, vezetési pontok biztonsági dokumentációban foglaltak szerinti kialakításának, felszereltségének és megfelelőségének vizsgálata

Veszélyhelyzeti feladatok irányítására az irányító szervezet akkor alkalmas, ha a vezetési pont megfelelően került kijelölésre és kialakításra, illetve a hatékony veszélyhelyzeti irányításhoz szükséges személyi és tárgyi követelményeknek megfelel. A biztonsági dokumentációban az üzemeltető meghatározza és bemutatja a vezetési pont hatékony, megfelelő működtetéséhez szükséges feltételeket. Az időszakos ellenőrzések során elsősorban e feltételek meglétét, folyamatos biztosítottságát szükséges vizsgálni, ugyanakkor a kiemelt, mélyebb helyszíni vizsgálat rámutathat a vezetési pont olyan elemeire, amelyek jobbításával hatékonyabb veszélyhelyzeti működtetés érhető el.

A vezetési pontok hatósági ellenőrzése során az alábbi szempontok vizsgálata szükséges:

1) A kijelölt vezetési pont elhelyezkedési és épületkialakítási szempontjai:

- a) A vezetési pont kialakításakor törekedtek-e arra, hogy a lehető legbiztonságosabb, védett területen legyen, kívül essen a baleseti eseménysor(ok) hatásterületén? A vezetési pont kijelölése során figyelembe vették-e a baleseti eseménysorok hatásait?
- b) Ha a baleseti eseménysor károsító hatása (túlnyomás, hősugárzás, mérgező hatás) eléri a vezetési pontot, van-e kijelölt tartalék (másodlagos) vezetési pont? Megfelelő védelemmel rendelkezik-e a baleseti eseménysor hatásterületén belül kijelölt vezetési pont? Alkalmas-e elzárkózásra a helyiség mérgezéssel járó esemény esetén?
- c) Valamennyi vezetési pont vizsgálendő, amennyiben tartalékként, vagy a különböző események eltérő jellegű vagy kiterjedésű károsító hatásai miatt szükségessé vált több vezetési pont kialakítása, beleértve a mozgó vezetési pontot is (a biztonsági dokumentációban meghatározottak szerint eltérhet ezek felszereltsége, megfelelősége, ha a kezelendő események különböznek).

2) A technikai infrastruktúra:

- a) Meghatározták-e, hogy milyen technikai infrastruktúrára van szükség, és azok rendelkezésre állnak-e a vezetési ponton?
 - A vezetési pontról történő veszélyhelyzeti híradáshoz, riasztáshoz, értesítéshez, tájékoztatáshoz és kommunikációhoz szükséges eszközök (pl.: EDR rádió, hálózati/mobiltelefonok, internet elérhetőség) biztosítottak-e?
 - Veszélyhelyzeti kommunikáció esetére alkalmaznak-e az adott helyre előírt, speciális eszközöket (pl. RB-s környezetben robbanásbiztos mobiltelefonok)?
 - Helyzetértékelő és döntéstámogató informatikai rendszerek rendelkezésre állnak-e a vezetési ponton, az adatok hozzáférhetők-e a rendszerből (pl.: létszámnnyilvántartás, technológiai rajzok elektronikusan, hozzáférés a kamerarendszerhez, adatbázisok, elektronikusan lekérhető monitoring adatok, stb.)?
 - A veszélyhelyzeti felszerelések, eszközök gyors hozzáférhetősége és készenléti állapota biztosított-e?
- b) Milyen energiaellátással és tartalék energiaellátással rendelkezik a vezetési pont? Dokumentációban rögzítettek-e az energiaellátás követelményei?

3) Karbantartás, felülvizsgálat, tesztelés:

- a) Készült-e a vezetési pontra, az ott elhelyezett, veszélyhelyzetben használatos eszközökre, felszerelésre vonatkozóan karbantartási terv? Milyen rendszerességgel történik az épület és a felszerelés ellenőrzése, felülvizsgálata, karbantartása, illetve az összhangban áll-e a gyártói ajánlásokkal?
- b) Elvégzik-e a vezetési ponton található felszerelések és technikai eszközök tesztelését, működési próbáját, és milyen időközönként?

4) Rendelkezésre álló dokumentumok:

- a) Szabályozott-e, hogy milyen dokumentumoknak kell rendelkezésre állniuk a vezetési ponton? Amennyiben készült erre vonatkozó lista, akkor az ellenőrzés során vizsgálni szükséges a dokumentumok meglétét, azok valóságtartalmát és naprakészségét.

- b) Milyen formában (elektronikus/papíralapú) áll rendelkezésre az adott dokumentum? A gyors hozzáférhetőségük biztosított?
- c) A vezetési ponton az alábbi dokumentumokat célszerű nyomtatott formában is kéznél tartani:
 - részletes helyszínrajz veszélyhelyzeti információkkal,
 - technológiai folyamatábrák, műszerezési és csőkapcsolási ábrák (P&ID-k),
 - biztonsági dokumentációk a legfrissebb információkkal (belső védelmi terv, biztonsági jelentés, biztonsági elemzés, súlyos káresemény elhárítási terv, illetve a biztonsági dokumentációban megjelölt, védekezési tevékenységhez szükséges egyéb dokumentum, pl. tűzriadó terv);
 - üzemi és külső személyek, szervek naprakész értesítési-riasztási jegyzéke, terve.

5) A személyi állomány felkészültsége:

- a) A vezetési ponton a veszélyhelyzet kialakulása, a súlyos baleset bekövetkezése esetére kijelölték-e a veszélyhelyzeti irányítás tagjait, egyértelműen megjelölték-e veszélyhelyzeti feladataikat? Munkaköri leírásaikban szerepel-e a veszélyhelyzeti feladatok ellátása, illetve azok kellő részletességgel jelennek-e meg (a feladatok lényege tekintetében)?
- b) A vezetési ponton veszélyhelyzeti feladatokat ellátó személyek ismerik-e a veszélyhelyzeti feladataikat, arra való felkészítésük megtörtént-e? Rendszeresen begyakorolják-e azokat a belső védelmi terv, illetve súlyos káresemény elhárítási terv gyakorlatok során?
- c) A vezetési ponton elhelyezett veszélyhelyzeti felszerelések, eszközök technikai használatát ismerik-e, kellőképpen elsajátították-e a kapcsolódó veszélyhelyzeti feladatokat ellátó személyek?
- d) Előírták-e az egyéni védőeszközök vezetési ponton történő használatát súlyos baleset vagy esemény esetére? A biztonsági dokumentációban meghatározott egyéni védőeszközök a leírtaknak megfelelően, azonnali használatra kész állapotban megtalálhatók-e a helyszínen, azok használatát a gyakorlatok során fejlesztik-e.

V. Dominóhatással kapcsolatos információk, üzemi körülmények vizsgálata

Kiemelt figyelmet kell fordítani az ellenőrzés során a külső dominóhatások és belső eszkaláció vizsgálatára, ezért szükséges meggyőződni arról, hogy az üzemeltető a telephelye környezetében működő gazdálkodó szervezeteket teljeskörűen felmérte-e dominóhatás tekintetében.

Az iparbiztonsági hatóság vizsgálatának arra is ki kell terjednie, hogy az ellenőrzött veszélyes üzemekben milyen eseménysor okozhat külső dominóhatást vagy belső eszkalációt. Ennek során szisztematikusan, üzemspecifikusan kell feltérképezni minden olyan üzemi körülményt, összefüggést, amely kiváltó okként megjelenhet. Vizsgálni szükséges továbbá a dominóhatás és a belső eszkaláció szempontjából a belső üzemi viszonyokat, az ilyen hatások kialakulásában és csökkentésében szerepet játszó kritikus berendezések és folyamatok meglétét, működőképességét.

1. Dominóhatással (külső, illetve belső dominóhatás) kapcsolatos információk valóság tartalmának ellenőrzése. Az ellenőrzéseken a lehetséges külső dominóhatásokat, veszélyforrásokat az alábbiak szerint kell felmérni:

- hőszugárzás (tócsatűzek, tartálytűzek, fáklyatűzek, szilárd anyagok égése, BLEVE – forrásban lévő folyadékok táguló gőzrobbanása, robbanások);
- túlnyomás (robbanások);
- repeszhatás (robbanások);
- az esetleges más fizikai, kémiai hatás és annak mértéke, mely dominóhatást eredményezhet (pl. fagyás, állandó felügyelet kiesését okozó mérgezés stb.).

2. Kölcsönös adatszolgáltatással kapcsolatos kérdések:

- Mely szomszédos szervezetekkel és milyen információcsere történik?
- Amennyiben az ellenőrzött üzem környezetében található más veszélyes anyagokkal foglalkozó üzem, úgy a biztonsági dokumentáció készítésekor történt-e adatszolgáltatás a két üzemeltető részéről, kialakul-e külső dominóhatás?
- A biztonsági dokumentációban dominóhatás tekintetében figyelembe vett kiinduló adatok a dominóhatást kiváltó üzemtől származnak-e, illetve a kapott adatok egyeznek-e a felhasznált adatokkal?
- A biztonsági dokumentáció felülvizsgálata, módosítása során az üzemeltető újra megkérte-e a szükséges adatokat a környező veszélyes üzemektől?
- A szomszédos, dominóhatást kiváltó üzemben bekövetkezett, dominóhatás tekintetében releváns változásról (pl. frekvencia értéke, hatásterület változása, új eseménysor és hatásterület azonosítása) szóló adatszolgáltatást az üzemeltető figyelembe vette-e a biztonsági dokumentáció felülvizsgálata során?
- A biztonsági dokumentáció módosítása során a dominóhatással kapcsolatos változásról tájékoztatta-e az üzemeltető a dominóhatásban érintett szomszédos veszélyes üzemeket?

3. A biztonsági dokumentációban szereplő adatok valóságtartalma, naprakészsége:

- A biztonsági dokumentáció szerinti, külső dominóhatás és belső eszkaláció tekintetében releváns távolságok, beépítettségi viszonyok megfelelnek-e a valóságnak (érintett létesítmények távolságai, esetleges zsúfolt zónák, árnyékoló hatást jelentő építmények, stb.)?
- A dominóhatást és a belső eszkalációt kiváltó és a hatással érintett létesítmények esetében tapasztalható-e a biztonsági dokumentációhoz képest eltérés vagy változtatás a jelen lévő veszélyes anyagok vagy mennyiségeik tekintetében?
- A dominóhatás és belső eszkaláció vizsgálat biztonsági dokumentáció szerinti eredményeit befolyásoló technológiai vagy üzemeltetési paraméterek tekintetében megállapítható-e eltérés vagy változtatás a technológiában?
- A dominóhatásban, belső eszkalációban szerepet játszó bekövetkezési gyakoriságok (beleértve a számított értékek kiinduló adatait) változtatását nem indokolják-e üzemi változások?
- A dominóhatás vagy belső eszkaláció számítása során figyelembe vett bekövetkezési gyakoriságot (esetleg a dominóhatást kiváltani képes esemény következményének mértékét) csökkentő vagy kizáró műszaki megoldás megléte, működőképessége biztosított-e?
- A dominóhatás vagy belső eszkaláció bekövetkezési gyakoriságának (esetleg a dominóhatást kiváltani képes esemény következményének) csökkentését vagy kizárását szolgáló biztonsági intézkedések működtetése folyamatosan biztosított-e?
- A biztonsági dokumentáció ismeretében és a helyszíni vizsgálat alapján felmerül-e a biztonsági dokumentációban nem vizsgált dominóhatás vagy belső eszkaláció kialakulásának lehetősége?

VI. Dokumentációk és kockázatelemzés ellenőrzése

Az üzemeltető által benyújtott biztonsági dokumentációban foglalt adatok és állítások ellenőrzésekor az engedélyezési és felügyeleti tevékenység keretében a következőket kell elvégezni:

- információgyűjtés a rendszerek működéséről, az irányítási eljárásokról,
- a rendszerek működésére vonatkozó dokumentáció áttekintése, illetve e rendszerek megfelelőségének és teljességének megítélése,
- a fizikai körülmények és rendszerek szemrevételezése a jogszabályoknak való megfelelés vizsgálatához, valamint az intézkedések hatékonyságának ellenőrzése.

A benyújtott biztonsági dokumentációban szereplő adatok és állítások ellenőrzésekor különös figyelmet kell fordítani a biztonságot nagymértékben befolyásoló rendszerek és rendszerelemek leírására.

Ellenőrzéskor a veszélyazonosítás és a kockázatelemzési eredmények helytállóságát is meg kell vizsgálni.

A biztonsági dokumentáció készítésekor nyert tapasztalatok és az alkalmazott elemzési módszerek értékes információkat szolgáltathatnak a súlyos balesetek megelőzéséhez, illetve a következmények mérsékléséhez, ezért az ellenőrzés során célszerű erre a témakörre is kitérni.

Vizsgálni kell, hogy a hatóság által iparbiztonsági engedélyben elfogadott biztonsági dokumentációkban bemutatott állapot fennáll-e, az üzem a hatóság engedélye nélkül nem kezdett-e technológiai fejlesztésbe, bővítésbe.

Veszélyes üzemben bekövetkezett káresemények hatósági kivizsgálásának alapelvei

1. Az esemény kivizsgálására irányuló hatósági ellenőrzésről az Ákr. előírása szerinti jegyzőkönyv készül.
2. Az ellenőrzés során az esemény helyszínét, a baleseti hatásokkal érintett hatásterületet minden esetben meg kell tekinteni, ahol az esemény körülményeinek felderítésében segítséget nyújtó fényképeket kell készíteni.
3. A kivizsgálás során az üzem belső védelmi tervében/súlyos káresemény elhárítási tervében leírtakat össze kell vetni az esemény kezelésével kapcsolatosan végrehajtott intézkedésekkel (erők, eszközök rendelkezésre állása, az érintett személyek, a beavatkozó állomány felkészültsége, az egyes védekezési mozzanatok időszükségletei).
4. Az ellenőrzés során jegyzőkönyvben rögzíteni kell az esemény minősítéséhez szükséges minden információt:
 - a) a kialakult tűznek vagy robbanásnak a veszélyes anyaggal kapcsolatos érintettségét,
 - b) a kikerült veszélyes anyag mennyiségét és halmazállapotát,
 - c) a kikerült veszélyes anyag tulajdonságát (például mérgező, rákkeltő, oxidáló, tűz- vagy környezetre veszélyes és a veszélyességi kategóriája),
 - d) az emberi életben és anyagi javakban, illetve a természeti elemekben (talaj, víz) okozott kár.
5. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell továbbá:
 - a) ha az üzemeltető a veszélyes anyagokkal kapcsolatos esemény felszámolására vonatkozó védekezési, elhárítási és helyreállító intézkedéseket elmulasztotta,
 - b) az esemény keletkezésének időpontját és bejelentésének idejét, a bejelentő nevét, valamint a bejelentést fogadó szerv megnevezését,
 - c) az üzemeltetőnek, szemtanúknak, hatósági tanúknak, illetve a társhatóságok képviselőinek nyilatkozatát az esemény bekövetkezésének okairól és körülményeiről.
6. Az esemény értékeléséhez szükséges mértékben a jegyzőkönyvben rögzíteni kell:
 - a) az eseményben érintett veszélyes létesítmény, üzemi technológia vagy berendezés kialakítását, működését, technológiai paramétereit (hőmérséklet, nyomás, stb.) és karbantartottságát,
 - b) az esemény feltételezett kiindulási helyzetét és az esemény kialakulásának folyamatát, az esemény kezelése során tett üzemeltetői intézkedéseket,
 - c) az eseményt feltételezhetően előidéző okokat, az esemény kialakulását befolyásoló tényezőket, az eseményben érintett veszélyes anyagok fizikai és kémiai jellemzőit,
 - d) az esemény következményeinek és hatásainak (személyi sérülés/halál, anyagi kár, környezetszennyezés, belső vagy külső dominóhatás, stb.) részletes leírását,
 - e) a normál üzemviteltől való eltérés, illetve esetlegesen az arra való visszaállás tényét, befolyásoló körülményeit,
 - f) az esemény üzemeltetői kivizsgálásának tervezett/becsült befejezését/lezárását;

- g) az üzemeltető további intézkedéseinek leírását az érintett berendezés(ek), létesítmény(ek) vonatkozásában, illetve az érintett veszélyes anyag(ok) kezelésével kapcsolatosan (melyre a részletes kivizsgálás eredménye befolyással bír),
 - h) a beavatkozók/létesítményi tűzoltóság káresemény elhárításával kapcsolatosan végzett tevékenységét és annak tapasztalatait.
7. Az esemény kivizsgálása során tapasztalt, más hatóság hatáskörét érintő hiányosságokat a jegyzőkönyvben rögzíteni kell, illetve amennyiben szükséges az illetékes társhatóság képviselőjét is be kell vonni.
8. Az esemény kivizsgálása közben tapasztalt súlyos hiányosságok megszüntetése, a további balesetveszély elhárítása érdekében az iparbiztonsági hatóság intézkedhet a Kat. 35. §-ban foglaltak szerint a veszélyes tevékenység végzésének azonnali hatállyal történő megtiltása, felfüggesztése, a veszélyes anyagok elszállíttatása, a veszélyes üzem területére történő belépés megtiltása, a helyiségek lezárása érdekében.